

Співець квітучої природи

До 160-річчя від народження
Михайла Андрійовича Беркоса

Видатний український художник європейського рівня, гідний представник харківської пейзажної школи, неперевершений колорист і майстер імпресіоністичного пейзажу – Михайло Андрійович Беркос майже половину життя провів у Харкові, зробивши вагомий внесок в культурно-мистецький розвиток нашого міста і України в цілому.

Будемо йому вдячні та пам'ятаємо!

Михайло Андрійович Беркос народився 3 вересня 1861 року в Одесі, в заможній дворянській родині. Грецький підданий Андрій Гнатович та російська дворянка Марфа Іванівна Беркоси мешкали в своєму особняку в самому центрі міста на вулиці Італійській (згодом Пушкінській).

Батько майбутнього художника служив у відомій фірмі “Белліно-Фендеріх”.

Початкову художню освіту юний Михайло здобуває в Одеській художній школі, яку успішно закінчує в 1877 році.

Наступні дванадцять років (1878 – 1889) він удосконалює професійну майстерність в Петербурзькій Імператорській академії мистецтв.

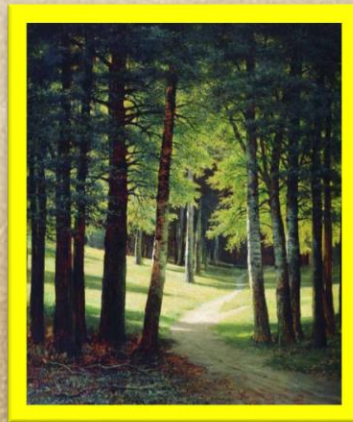

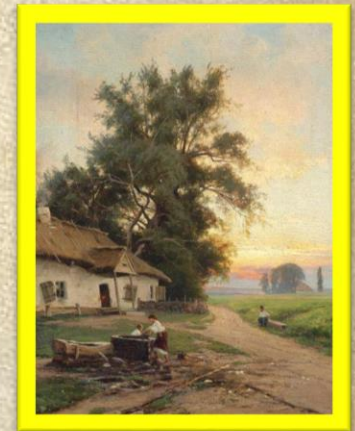
Його вчителями в академії були чудові російські худож-ники-пейзажисти Михайло Костянтинович Клодт (1832 – 1902) та Володимир Донатович Орловський (1842 – 1914).

М.К. Клодт

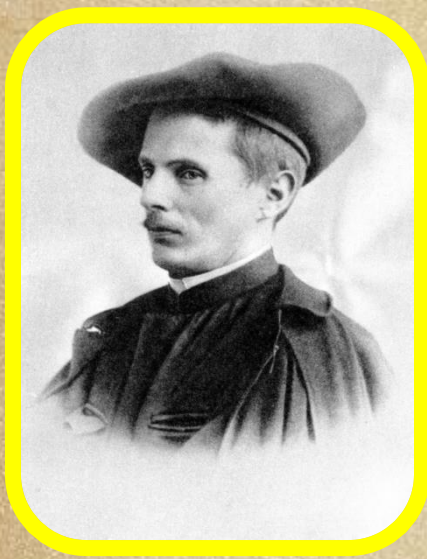

В.Д. Орловський

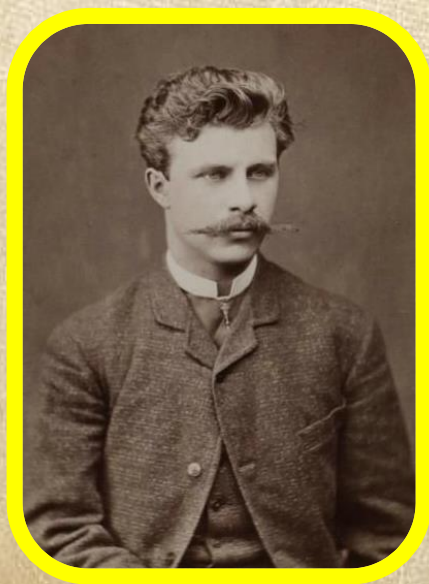

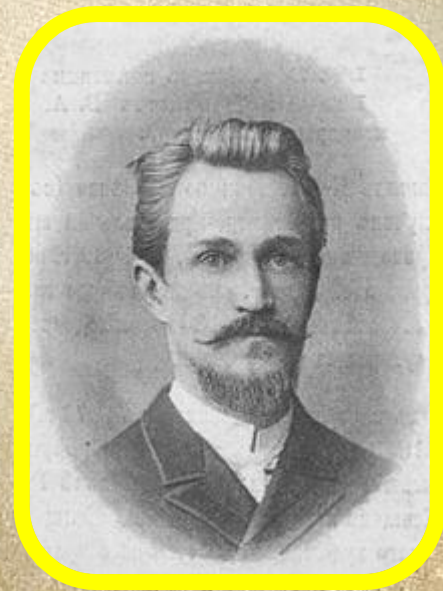
Під час навчання Михайло Беркос потоваришував з молодими художниками із Слобожанщини Сергієм Васильківським, Михайлом Ткаченком, Костянтином Крижицьким.

С.І. Васильківський
(1854 – 1917)

М.С. Ткаченко
(1860 – 1916)

К.Я. Крижицький
(1858 -1911)

Влітку вони разом їздять на етюди до Харкова, і Михайло Беркос назавжди закохується в Слобожанський пейзаж.

С. Васильківський
Ранок. Отара в степу (1884)

К. Крижицький
Перед дощем (1880)

М. Ткаченко
Лісова галявина (1880 –і рр.)

М. Беркос
Плавні.Етюд

За роки навчання молодий художник неодноразово отримував срібні та золоті медалі на художніх конкурсах і закінчив академію зі званням класного художника 1 ступеня із правом на закордонне відрядження.

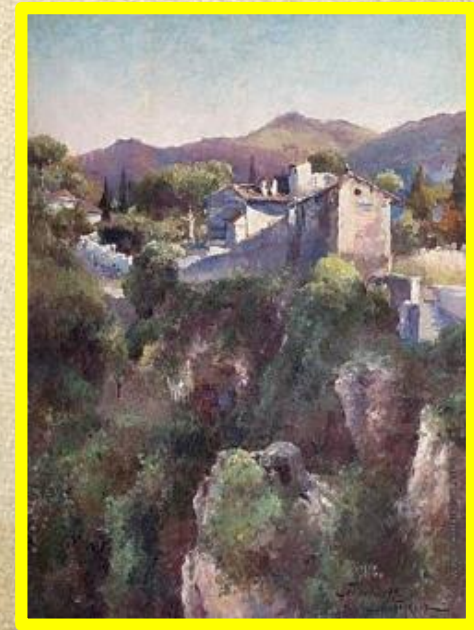
М.А. Беркос (1885)

Три роки (1890 – 1893) М. Беркос коштом академії мандрує країнами Європи. Він не тільки вивчає творчість видатних майстрів в музеях Німеччини, Франції, Італії, Іспанії, а й багато малює, удосконалюючи свою майстерність.

Пейзаж в Оверні. Франція
(1891)

Італійський пейзаж
(1892)

Після подорожі Європою, художник деякий час живе в Петербурзі, приймає участь в художніх виставках, влітку їздить на етюди в улюблену Україну.

Гречиха квітне (1894)

Околиця села (1895)

Вулиця в Умані (1895)

Влітку (1894)

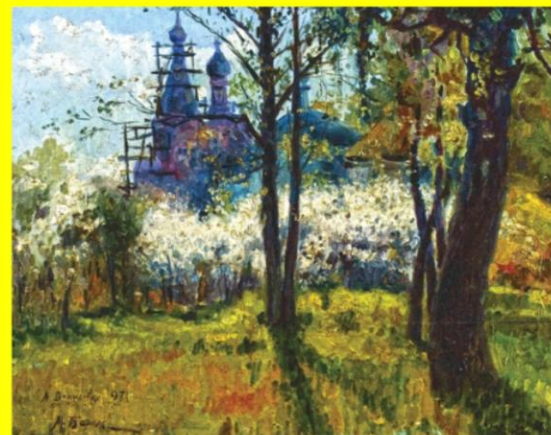
Фонтан. Умань (1895)

У другій половині 90-х років М.А. Беркос переїздить до Харкова, де оселяється разом з жінкою та двома дочками в Малій Данилівці.

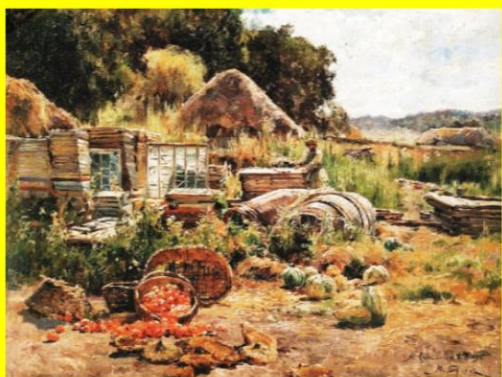
Дівчина біля паркану (1895)

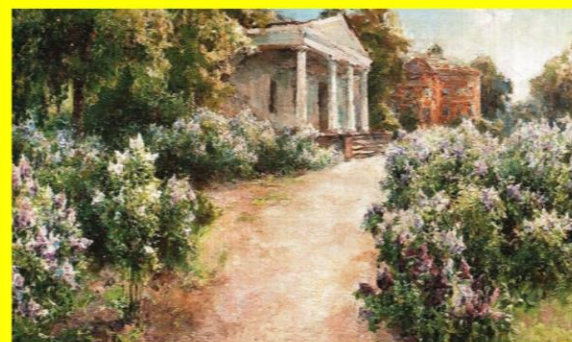
Мала Данилівка. Пейзаж з церквою (1897)

Портрет Марії
Пилипівни
Рейніке-Беркос
(1900-і)

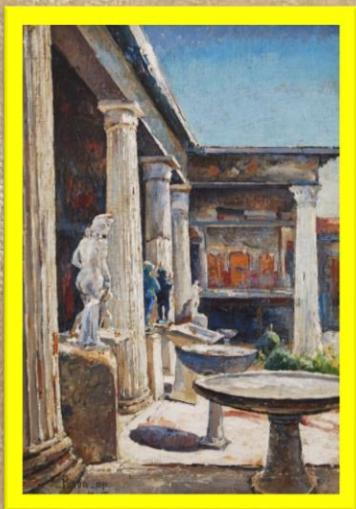
Парники (1895)

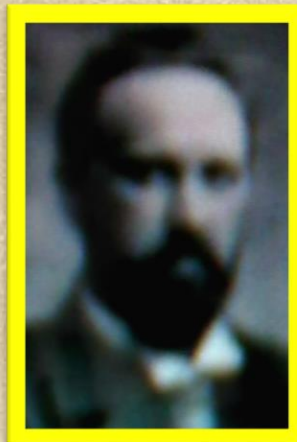
Мала Данилівка (1904)

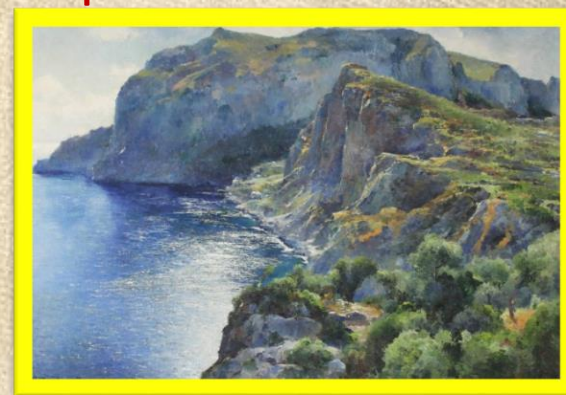
В 1899 році М. Беркос здійснює чергову подорож до Італії. Його приваблює тепло і сонце Середземномор'я та весела вдача її мешканців.

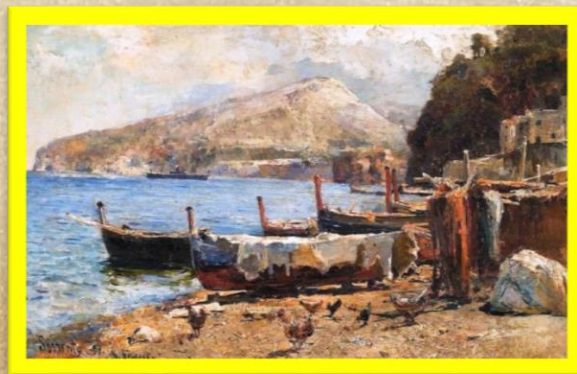
Помпеї

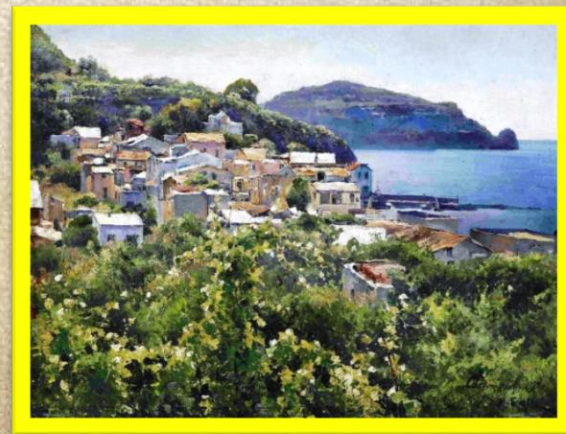
М. Беркос (1898)

Капрі. Пунта Трагара

Сорренто

Неаполь

Шляхетний, життєлюбний і товариський художник з головою поринає у культурно-мистецьке життя Харкова. З 1904 року він викладає в Харківській міській школі малювання і живопису М. Раєвської-Іванової.

М.Д. Раєвська-Іванова
Автопортрет

Художня школа М. Раєвської-Іванової
вул. Чернишевського, 6

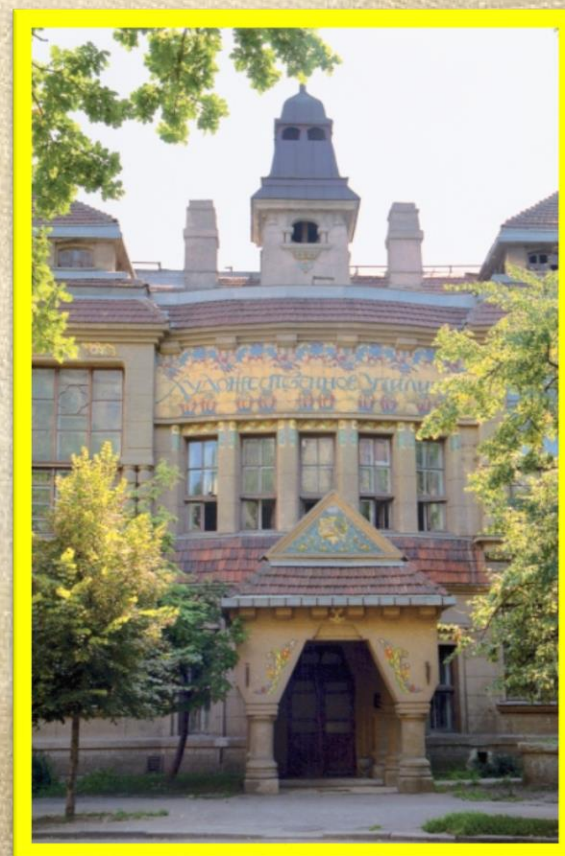
В 1906 році М. Беркос очолює Харківське товариство художників.

(М. Беркос другий ліворуч у першому ряду)

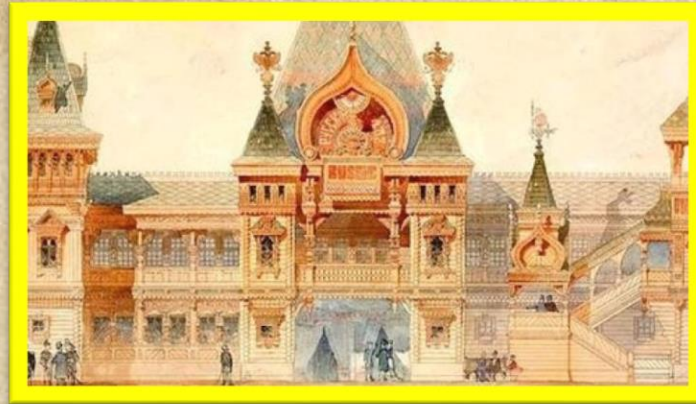
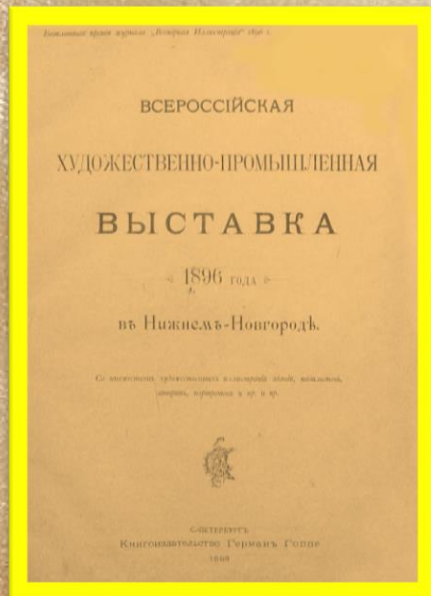

1912 року відкривається Харківське художнє училище, і М. Беркос стає в ньому одним з провідних педагогів.

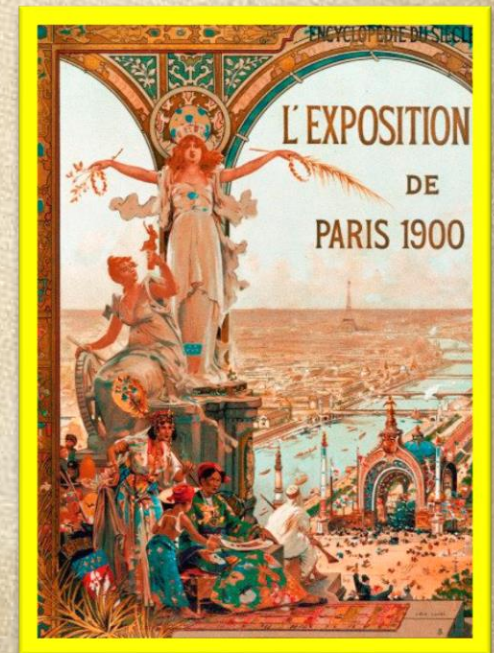

Картини художника неодноразово експонувались на Російських і Європейських художніх і художньо-промислових виставках.

Виставка у Нижньому Новгороді (1896)

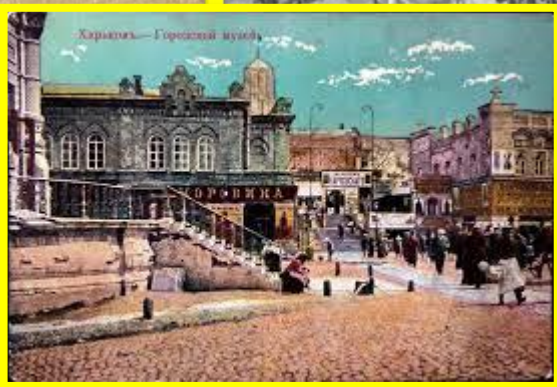
Всесвітня художньо-промислова виставка у Парижі (1900)

Прижиттєві персональні виставки митця проводилися в 1906 і 1908 роках в Харківському художньо-промисловому музеї. В 1911 році в Києві відбулася спільна виставка картин Сергія Васильківського та Михайла Беркоса.

Харківський художньо-промисловий музей

КАТАЛОГЪ
ВЫСТАВКИ КАРТИНЪ
С. И. ВАСИЛЬКОВСКАГО
М. А. БЕРКОСА.

Київський художній музей

Помер Михайло Андрійович Беркос 20 грудня 1919 року, захворівши на тиф. Він лише на декілька років пережив своїх друзів, що склали славу Харківської пейзажної школи. До останнього він залишався сонцепоклонником, закоханим у буяння квітучої природи. Заповітом усім нам лишилася одна з останніх його робіт – гілка квітучої яблуні.

Яблуня квітне (1919)

Доля творчого спадку художника склалася трагічно. Більше 300 його картин і етюдів загинули в буремні роки громадянської війни, але залишилися роботи в музеях України, Росії, Європи. В жовтні 1938 року в Державній картинній галереї Харкова була відкрита виставка із 120 полотен митця. Твори М.Беркоса експонувалися в Харківському художньому музеї в 1962, 1990, 1996 роках.

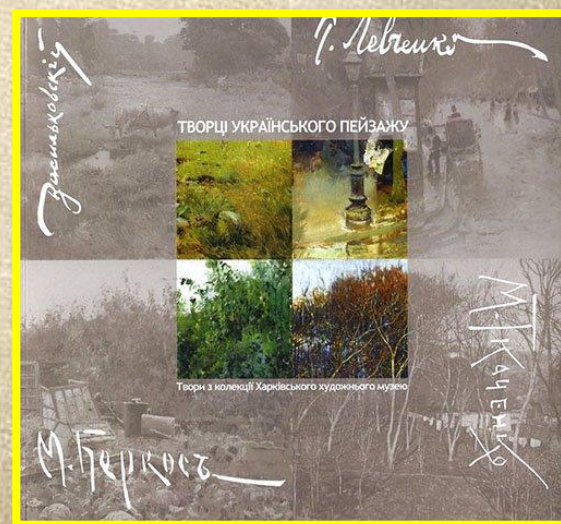
Фрагмент експозиції 1938 року

Харківський художній музей

2009 року вийшла друком унікальна монографія “Харківська пейзажна школа: остання чверть XIX – початок XX століття”. В 2011 році Харківським художнім музеєм було видано каталог “М.А.Беркос. Живопис. Графіка. До 150-річчя від дня народження”. І, нарешті, у 2015 році світ побачила книга “Творці українського пейзажу: Сергій Васильківський, Петро Левченко, Михайло Беркос, Михайло Ткаченко”.

Могила художника не зберіглась, але, як вважають, уцілів його будинок за адресою Велика Панасівська, 234. А в 2016 році одна з вулиць на Сортировці була названа його ім'ям.

Будинок
М.А. Беркоса

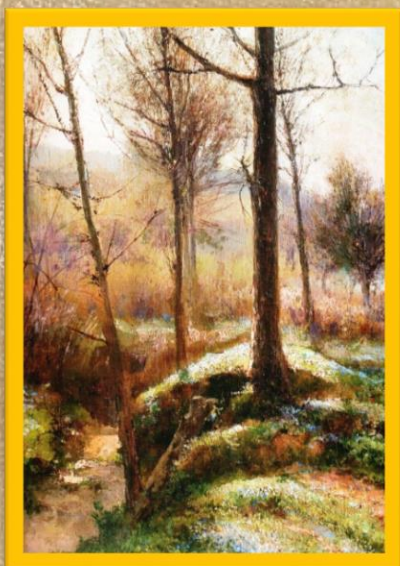

Вул. Беркоса
(Довгалецька)

Особливістю творчої манери М. Беркоса було вміння передавати найтонші нюанси сонячного освітлення і любов до буяння квітучої природи.

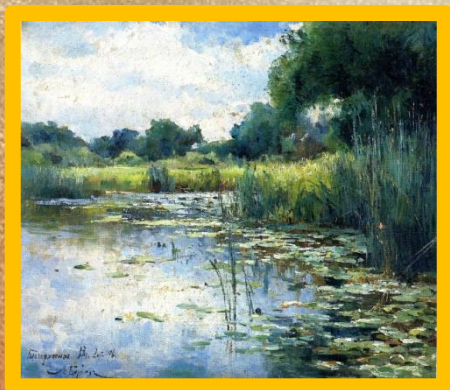
Весна (1890-ті)

Льон квітне (1893)

Лісова галявина

Болото (1895)

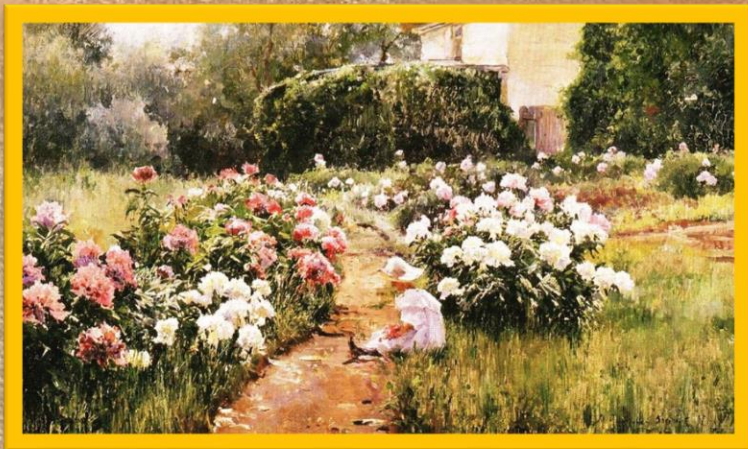

Рим. Руїни (1899)

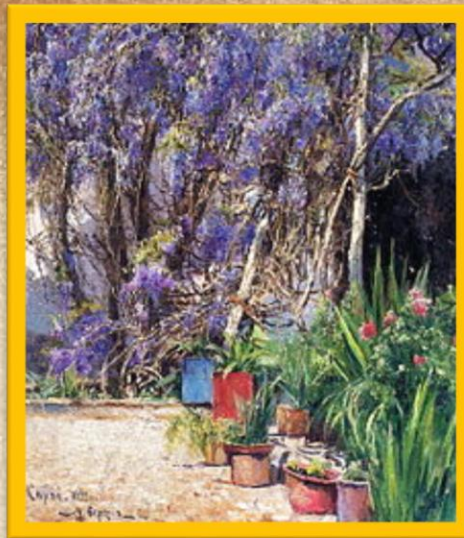

На озері (1900-ті)

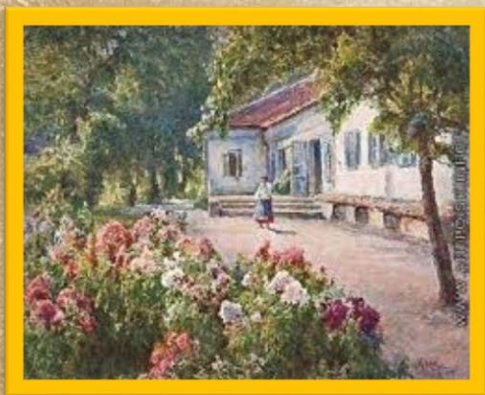
Піони (1897)

Капри (1899)

Бузок (1910)

Літо. Харківщина
(1890-ті)

Бузок квітне (1907)

Червень. Маки розквітають
(1913)

Ідея:

Грищенко Т.Б. – директора НБ ХНУРЕ

Автор презентації:

Естон С.С. – зав. сектором НБ ХНУРЕ

Редактор:

Борисова Т.В. – бібліотекар 1 кат.

Ілюстративний матеріал запозичений із загальнодоступних ресурсів інтернету, що не містять вказівок на авторів цих матеріалів і будь-яких обмежень.